

Mező J.

Javaslat a

ÉRKEZETT 2024 FEBR 02 / 1144

„[nemzeti érték megnevezése¹]”

települési/tájegységi/ágazati²

értéktárba történő felvételéhez

A Mezőberényi Műszaki Vasipar Szövetkezet szerteágazó tevékenysége

(Mezőberényi Műszaki és Villamossági KTSZ)

Készítette: Cséte Gyula

Cséte Gyula

Mezőberény 2024. február 1.

¹ Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.

² Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

Mezőberényi Polgármesteri Hivatal			
Iktatószám:	1453-1	Összesen:	db
Érkezett:	2024 FEBR 02.		
EJószám:	Utószám:	Előadó:	M. J.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Orlai Petrics Soma Könyvtár, Muzeális Gyűjtemény és Művelődési Központ
(Mezőberény, Fő út 6.)

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Csete Gyula

Levelezési cím: **5650 Mezőberény, Fő út 1-3.**

Telefonszám: **20/264-3556**

E-mail cím: csetegyula2@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:³

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☒ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

A szakterületi besorolás indokolása: **A bemutatott érték az ipari tevékenységkörébe tartozik**

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:⁴

nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Mezőberény

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

települési

tájegységi

ágazati

amely értéktár neve:

³ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

⁴ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

A **Mezőberényi Műszaki Vasipar Szövetkezet**, korábban Mezőberényi Műszaki és Villamossági KTSZ a település egyik fontos ipari tevékenységet folytató üzeme volt. 1951-ben alakult, kezdetben kályhacsöveket, üstházakat gyártott. Ezt követően termelési profiljukat mechanikus, kézzel festett lemezből készült fémjátékokkal bővítették. Ebben az időszakban a szövetkezetben túlnyomóan szakképzetlen női munkaerőt foglalkoztattak. Az ötvenes években a szövetkezet nehéz körülmények között a fennmaradásért küzdött. A hőskorszakot követően a hatvanas évek végén a megváltozott gazdasági feltételek meghozták a lehetőséget a profilváltásra. Ekkor kezdték a fémből készült irat- és öltözőszekrények sorozatgyártását. Ez volt az útkeresés és a kísérletezés időszaka. Új felületkezelési eljárásokat kezdtek használni. A Mátra-vidéki Fémművekkel vették fel a kapcsolatot, és velük együttműködve alakítottak, fejlesztettek ki a hazai iparban akkor még nem használt egyedülálló felületkezelési eljárást, amit 1967-ben kezdtek el alkalmazni. Az igazi áttörést a fémtálca gyártása jelentette, ezzel a piacra egy igazi minőségi termékkel kerültek be, ekkor hozta meg a várva várt sikert a VASÉRT- tel való együttműködés.

A 80-as években az egyedüli szövetkezet voltak az országban, amely ezzel a felületkezelési eljárással dolgozott. Évente 1,5-2 millió tálcát gyártottak nagyrészt nyugati tőkés piacra. Rendszeresen vettek részt nemzetközi vásárokon, kiállítottak Párizsban, Kölnben, Frankfurtban, Milánban és Helsinkiben. Ebben az időben számtalan elismerést, oklevelet, kitüntetést és díjat kaptak, többek között Ipari Minisztérium oklevelét is. A szövetkezet fénykorában közel 300 munkavállalót foglalkoztatott a központi Gyomi úti és egyéb telephelyein. A sokféle méretben és változatban készített tálcá mellett, irodabútort, öltözőszekrényt, rendszámablát és játékokat is gyártottak. A rendszerváltást követő időszakban a több lábbon álló és jól prosperáló vállalat nem tudta felvenni a versenyt az új kihívásokkal. Végül privatizáció után felélte tartalékait, és a 90-es években végleg bezárt Mezőberény egyik legjelentősebb fémipari vállalata.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

A **Mezőberényi Műszaki Vasipar Szövetkezet** Mezőberény 20. század második felének gazdasági életében fontos szerepet töltött be. Sokrétű tevékenységük a település iparosításához jelentősen hozzájárult. Amellett, hogy nagyszámú helyi munkaerőt foglalkoztatott, a település szolgáltató szektorában is aktívan részt vett. A nyugat európai piacokon való értékesítésükkel jelentős elismerést vívtak ki itthon is. A termékeik folyamatos fejlesztése és a kínálat bővítése előre mutató volt országos viszonylatban is. A 80-as végére tálcakészítésben a harmadik legnagyobb gyártó voltak Európában. A **Mezőberényi Műszaki Vasipari Szövetkezet** tevékenysége hozzátartozik Mezőberény múltjához, ipartörténethez. Gazdasági jelentősége miatt is indokoltnak találom a helyi értéktárba bekerülését.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: ___

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Toldi 250 játéktraktor

A házikós persely kislányos változata

Tálca prospektus

Felvétel egy kiállítási vitrinről. A tálcák mellett játékok is helyet kaptak.

Évzáró közgyűlés 1985.

1976-os tabló a szövetség választott tisztségviselői

Irodabútorok

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

AJÁNLÁS

A VOLT MEZŐBERÉNYI MŰSZAKI VASIPARI KTSZ TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁRBA VÉTELÉHEZ

A Mezőberényi Műszaki Vasipari KTSZ tevékenysége meghatározó volt mind települési, országos és európai szinten is. Az itt gyártott játékok, autók és Tibi építőjáték szett sok gyermeknek okozott örömet. A kislányos és kutyás fémperselyek azóta már ikonikussá váltak. A tálcák, kínálódobozok megannyi rendezvény és ünnep elengedhetetlen kellékei voltak. Emellett gyártottak még irodai bútorokat, fegyverszekrényeket, a katonaság számára, székeket ismertebb nevén stokit és emeletes ágyakat. A belügyminisztérium részére gépjármű rendszámokat. A 80-as években a külkapcsolatok bővülése révén a termelés 80%-a exportra ment, Jugoszláviába, Hollandiába, Németországba, Franciaországba és Finnországba. Nemzetközi kiállításokon és tárgyalásokon vettek részt. Számtalan elismerést és kitüntetést kaptak. Nagy figyelmet fordítottak a dolgozók egészségének megőrzésére és fizikai állapotára. Nyaranta lehetőséget biztosítottak a szövetkezet munkatársainak az aktív kapcsolódásra és a pihenésre a boldisháti holtágnál, valamint a balatonfenyvesi nyaralóban. Települési szinten közel 300 embernek biztosított stabil jövedelmet és megélhetést a szövetkezet. Mindezek tükrében ajánlom a volt Mezőberényi Műszaki Vasipari KTSZ felvételét a települési értéktárba.

Mezőberény, 2024.01.25.

Tisztelettel:

Pintér Tibor

Ajánlás

A **Mezőberényi Műszaki Vasipar Szövetkezet** 1951-ben alakult, kezdetben kályhacsöveket, üstházakat gyártott. Majd tovább bővítették termelési profiljukat és mechanikus kézzel festett lemez fémjátékokat is készítettek. A hatvanas évek végén kezdték el a fémből készült irat és öltözőszekrények sorozatgyártását. Nagy lendületet hozott a szövetkezet életében a fémtálca sorozat gyártásának beindítása. A 80-as években évente közel két millió tálcát gyártottak elsősorban nyugati piacra. Nemzetközi vásárokon, mutatták be termékeiket, ahonnan számtalan elismeréssel és oklevéllel tértek haza. A szövetkezetben, ebben az időszakban közel 300 ember dolgozott a központban és a különböző helyszínen található telephelyeken. A Műszaki Vasipar Szövetkezetnek 20. század második felének gazdasági életében kiemelkedő szerepe volt Mezőberényben. Tevékenységével jelentősen hozzájárult a település iparosodásához. Amellett, hogy nagyszámú helyi munkaerőt foglalkoztatott, a dolgozók pihenését és regenerálódását is fontosnak tartotta a vállalat. Ehhez a cég Körös-parti és Balatonfenyvesi üdülőjében biztosították számukra a gondtalan nyaralást. A **Mezőberényi Műszaki Vasipari Szövetkezet** tevékenysége elválaszthatatlan Mezőberény 20. századi gazdaságától és ipartörténetétől. Ezért tartom indokoltnak és javaslom a települési értéktárba történő bekerülését.

Mezőberény, 2024.01. 31.

Tisztelettel: .....

Filozof György

AJÁNLÁS

Szeretettel ajánlom a Mezőberényi Települési Értéktárba való felvételre a valamikori Mezőberényi Műszaki Vasipari KSZ szerteágazó tevékenységét.

Több évtizedes rálátásom van a szövetkezet működésére, melyek mára már emlékek, tapasztalataimat irodai alkalmazottként szereztem. 22 éves koromtól, 1968 szeptember 1-től (ekkor változott a cég neve is, előzőleg Mezőberényi Műszaki és Villamossági KTSZ volt) dolgoztam a Műszaki Vasipari KSZ-ben könyvelőként, majd később annak jogutódjában egészen nyugdíjba vonulásomig.

Meglátásom szerint ez idő alatt volt igazán sikeres a KTSZ működése. Természetesen ez nem az én érdemem, hanem Filozof György elnök és Balogh Lajos főkönyvelő sikeres együttműködésének köszönhetően valóban virágzott a termelés.

Kezdetben a csőszer munkák, majd jöttek a bútorigipari termékek, iratszekrények, öltözőszekrények, irattároló kocsik készítése, ezek után a Mátravidéki – Fémművekkel való sikeres együttműködés eredményeképpen került sor a tálcagyártásra, a fémjátékok gyártására, majd a rendszámablák gyártására is. Országos és nemzetközi kiállításokon vettünk részt rendszeresen a nyugati államokban, számtalan elismerés, kitüntetés, díj kíséretében.

Ebben az időszakban 250-300 ember is dolgozott a KTSZ-ben, megbízható, korrekt jövedelmet biztosítva a munkások és családjaik számára. Családbarát munkahelyként egyéb szociális támogatást is biztosítottak: Mikulás-napi, karácsonyi, nőnap, gyermeknap ünnepség; évvégi közgyűlés és vacsora minden évben megrendezésre került. Továbbá a dolgozók családjainak pihenését, jóllétét szolgálta a Szövetkezet Körös-parti és Balatonfenyvesen található üdülőjében igénybe vehető nyaralási lehetőségek.

A Mezőberényi Műszaki és Villamossági KTSZ (később Mezőberényi Műszaki Vasipari KSZ) tevékenysége szerves részét képezi Mezőberény múltjának, jelentős gazdasági és ipartörténeti emlék, ezért ajánlom a megőrzendő helyi értékek sorába.

Mezőberény, 2024.01.14.

Tisztelettel:.....

Balogh Lajosné